

**75
LAT
ZUS**
1934-2009

PORADNIK EMERYTALNY

Partner cyklu

Renty z powodu niezdolności do pracy

STOCKXFERF

Prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- jest niezdolny do pracy,
- ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy,
- niezdolność do pracy powstała w określonych ustawą okresach składkowych (okres zatrudnienia, okres ubezpieczenia) i nieskładkowych (np. w okresie pobierania zasiłku chorobowego lub opiekuńczego) albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Pojęcie niezdolności do pracy

Za niezdolną do pracy uważa się osobę, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania tej zdolności po przekwalifikowaniu.

Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy. Za częściowo niezdolną do pracy uważa się osobę, która utraciła – w znacznym stopniu – zdolność do pracy zgodnej z posiadanym przez nią poziomem kwalifikacji.

W przypadku stwierdzenia naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych orzeka się niezdolność do samodzielnej egzystencji.

Staż uprawniający do renty

Okres składkowy i nieskładkowy wymagany do przyznania renty uzależniony jest od wieku osoby, w jakim powstała niezdolność do pracy. Okres ten wynosi:

- 1 rok – jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat,
- 2 lata – jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku 20 do 22 lat,
- 3 lata – jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku 22 do 25 lat,
- 4 lata – jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku 25 do 30 lat,
- 5 lat – jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat.

Okres wymaganych 5 lat w odniesieniu do osób, u których niezdolność do pracy powstała po ukończeniu 30. roku życia, musi przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przypadającego przed dniem zgłoszenia wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy.

Jeżeli ubezpieczony nie osiągnął wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, warunek posiadania wymaganego okresu uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony został zgłoszony do ubezpieczenia przed ukończeniem 18 lat albo w ciągu 6 miesięcy po ukończeniu nauki w szkole ponadpodstawowej, ponadgimnazjalnej lub w szkole wyższej

oraz gdy do dnia powstania niezdolności do pracy miał bez przerwy lub z przerwami nieprzekraczającymi 6 miesięcy okresy składkowe i nieskładkowe.

Renta może zostać przyznana nawet wówczas, gdy niezdolność do pracy powstała w okresie późniejszym niż 18 miesięcy od ustania okresów wskazanych w ustawie. Z przepisu tego mogą skorzystać te osoby, które:

- zostały uznane za całkowicie niezdolne do pracy,
- spełniają warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego – legitymują się co najmniej 20-letnim (w przypadku kobiety) i 25-letnim (w przypadku mężczyzny) okresem składkowym i nieskładkowym.

Rodzaje rent

- Renta stała przysługuje osobie, której niezdolność do pracy została uznana za trwałą.
- Renta okresowa – jeśli niezdolność do pracy ma charakter czasowy. Przysługuje ona przez okres wskazany w decyzji organu rentowego.

Niezdolność do pracy jest orzekana na okres nie dłuższy niż 5 lat, chyba że według wiedzy medycznej nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy przed upływem tego okresu – wówczas niezdolność do pracy będzie orzekana na okres dłuższy niż 5 lat. Przepisy stanowią również, że jeżeli osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy przez okres co najmniej ostatnich 5 lat poprzedzających dzień badania lekarskiego brakuje mniej niż 5 lat do

o dalsze 30 miesięcy. Okres 6 miesięcy może ulec skróceniu, jeśli przed upływem tego okresu starosta zawiadomi organ rentowy o braku możliwości przekwalifikowania do innego zawodu lub o tym, że osoba zainteresowana nie poddaje się przekwalifikowaniu zawodowemu.

Wysokość renty

Wysokość renty ustala się w następujący sposób:

- Renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy:
  - 24% kwoty bazowej,
  - po 13% podstawy wymiaru za każdy rok okresów składkowych, z uwzględnieniem pełnych miesięcy,
  - po 0,7% podstawy wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych, z uwzględnieniem pełnych miesięcy,
  - po 0,7% podstawy wymiaru za każdy rok okresu brakującego do pełnych 25 okresów składkowych i nieskładkowych, przypadających od dnia zgłoszenia wniosku o rentę do dnia ukończenia przez wnioskodawcę 60 lat, tzw. staż hipotetyczny,
- Renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy
  - wynosi 75% renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy,
  - Renta szkoleniowa wynosi 75% podstawy jej wymiaru. Renta szkoleniowa nie może być niższa niż najniższa wysokość renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Orzekanie o niezdolności do pracy

Oceny niezdolności do pracy i jej stopień dokonuje lekarz orzecznik ZUS. Ponadto dokonuje ustaleń dotyczących:

- daty powstania niezdolności do pracy,
- trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do pracy,
- związku przyczynowego niezdolności do pracy lub śmierci z określonymi okolicznościami,
- trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do samodzielnej egzystencji,
- celowości przekwalifikowania zawodowego.

Od 1 stycznia 2005 r. weszły w życie przepisy wprowadzające dwuinstancyjność w postępowaniu orzeczniczym. Organem orzekającym w I instancji jest lekarz orzecznik ZUS, natomiast w II instancji orzekają komisje lekarskie Zakładu. Od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS osobie zainteresowanej przysługuje prawo wniesienia sprzeciwu do komisji lekarskiej Zakładu w ciągu 14 dni od dnia doręczenia tego orzeczenia. Sprzeciw wnosi się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej ZUS, właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej. Natomiast prezes Zakładu, w terminie 14 dni od dnia wydania orzeczenia przez lekarza orzecznika ZUS, może zgłosić zarzut wadliwości orzeczenia i przekazać sprawę

do rozpatrzenia komisji lekarskiej. O zgłoszeniu zarzutu wadliwości orzeczenia jednostka organizacyjna Zakładu niezwłocznie zawiadamia osobę zainteresowaną. Prawo wniesienia sprzeciwu lub zgłoszenia zarzutu dotyczy wyłącznie orzeczenia lekarza orzecznika wydanego od dnia 1 stycznia 2005 r.

Wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy

Ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty szkoleniowej następuje na podstawie wniosku (druk ZUS Rp-1) osoby zainteresowanej lub jej pełnomocnika, w formie decyzji organu rentowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania, za które uważa się miejsce stałego pobytu.

Wniosek powinien zawierać:

- imię i nazwisko osoby zainteresowanej,
- datę i miejsce urodzenia,
- miejsce zamieszkania – zameldowania na pobyt stały,
- adres pobytu i adres do korespondencji (jeżeli są inne niż adres zamieszkania),
- numer NIP i PESEL,
- wskazanie rodzaju świadczenia, o które ubiega się osoba zainteresowana,
- podpis wnioskodawcy lub jego pełnomocnika,
- jeżeli renta ma być przekazywana na rachunek bankowy, należy podać numer tego konta i adres banku.

Do wniosku o przyznanie renty należy dołączyć:

- kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych (druk ZUS Rp-6),
- dokumenty na potwierdzenie przebytych okresów składkowych i nieskładkowych,
- zaświadczenie pracodawcy o wysokości osiąganego wynagrodzenia (na formularzu według wzoru określonego przez ZUS, druk ZUS Rp-7) lub legitymację ubezpieczeniową, zawierającą wpisy dotyczące zarobków,
- zaświadczenie o stanie zdrowia wydane przez lekarza prowadzącego leczenie,
- inną dokumentację medyczną, będącą w posiadaniu osoby ubiegającej się o rentę, która może mieć znaczenie dla wydania orzeczenia przez lekarza orzecznika ZUS,
- ankietę wypełnioną przez pracodawcę (wywiad zawodowy).

W przypadku gdy dokumenty potwierdzające okresy składkowe i nieskładkowe przebyte do 31 grudnia 1998 r. oraz potwierdzające wysokość osiąganego wynagrodzenia zostały złożone przy wniosku o ustalenie kapitału początkowego, nie należy dokumentów tych dołączać do wniosku o rentę, nawet gdyby zostały zwrócone wnioskodawcy. We wniosku o rentę należy podać, że dokumenty te zostały dołączone do wniosku o kapitał początkowy, podając jednocześnie numer sprawy kapitału początkowego. ■

osiągnięcia wieku emerytalnego, tj. 60 lat dla kobiety i 65 lat dla mężczyzny, w przypadku dalszego stwierdzenia niezdolności do pracy orzeka się niezdolność do pracy na okres do dnia osiągnięcia tego wieku.

■ Renta szkoleniowa – jeśli ubezpieczony spełni warunki wymagane do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy i uzyska orzeczenie o celowości przekwalifikowania zawodowego ze względu na niezdolność do pracy w dotychczasowym zawodzie, może otrzymać rentę szkoleniową. Renta przyznawana jest na okres 6 miesięcy. Na wniosek starosty istnieje możliwość przedłużenia tego okresu na czas niezbędny do przekwalifikowania zawodowego

